

Institution er der størst Sandhlyntighed for, at selv jevnt dygtige samvittighedsfulde Mænd gennem en naturlig Udvikling kunne blive de bedste Examinatorer? Jeg tror ikke, det kan mislignes, at i Almindelighed maa Universitetslærerne siges at være dem, der ganske af sig selv, om jeg saa maa sige, naar de blot ikke ere ligefrem Undermaalere, ved Tidens Paavirkning og ved samvittighedsfuld Anvendelse selv af Gvner, som ikke ere eminent — og eminent Gvner ere altid sjeldne — kunne blive gode og paalidelige Examinatorer, til hvis Prøvelse dygtige Candidater helst maae ønske at blive overleverede; thi det, hvorpaa det kommer an — jeg har selv for Nar tilbage haft Erfaring i den Retning — er, at Examinator føler sig saa sikker paa hele det Omraade, hvorom der er Spørgsmaal, at han med Lethed kan følge Kandidaten, at han ikke bliver nødt til under Examinationen at begrænse Samtalen og affkøre Kandidaten fra de Sidebevægelser, som denne vil gjøre, men kan følge med og see, om det er en berettiget Tankebevægelse hos vedkommende Kandidat eller et Forsøg paa at slippe bort fra det, han skulde vide, men ikke veed; men det er aabenbart, at denne Sikkerhed til at lede, denne Lethed til at følge med og gaae frem og tilbage, kommer sændelig lettere hos Den, hvis Livsopgave og Livspligt det er i videnskabelig Henseende stadig at holde sig frisk og stadig følge med, end for Den, hvis Livsopgave er en anden og som kun undtagelsesviis kaldes til Examinationsgjerningen. Deraf følger visstnok ikke, at der jo kan findes Mænd her i Landet, som ere istand til at gjøre det, det er soleklart, naar man blot kan faae Lov til at tage de Mænd, man har Brug for, der, hvor de bedste Kræfter findes. Der er jo f. Ex. ikke Slygge af Tvivl om, at Sjællands Biskop nu vilde være en udmærket Examinator, maaskee endog fortrinligere, end han var det for 15 Nar siden; men der vil dog vist Ingen troe, at han vil paatage sig at være Medlem af en Examencommission. Nei, Sagen er — og det er en Hovedgrund, hvorfor jeg ikke kan sige, at Indførelsen af Examencommissioner i Principet er godkjendt — Ulykken her er, som saa ofte er

Tilfældet, at der drives et farligt Spil med Ordet „Princip“; i det praktiske Liv er der ikke Tale blot om et Princip i og for sig, men væsentlig om Principets Gjennemførelse. Lad mig tage et Exempel. Man vil maaskee kunne paaberaabe sig som Autoritet for Rigtheden af en Examencommissions Indførelse forholdene, som de ere ved den verdensberømte franskke l'école polytechnique. Saavidt jeg veed, er Examinatorvirksomheden der aldeles adskilt fra Professorernes; skjøndt Examinatorerne derfor ikke ere fremmede for hele Skolen. Men hvorledes har man kunnet føre dette igjennem, mine Herrer? Derved at Examinatorerne ere stillede saaledes, at de som ældre Videnskabsmænd ere højere lønede end Professorerne. En Examinator der har — hvis jeg ikke ganske feiler, Differencen kan i alt Fald kun dreie sig om en 1,000 Francs — 10,000 Francs i aarlig Løn, hvorimod Professorerne have noget Mindre. Ja, naar man har Raad til, er istand til at stille Forholdet paa denne Maade, saa kan Examencommissionen tilvise være en meget smul Institution; men det have vi ikke Raad til, vi maae jo i det Hele efter vore Forhold indskrænke os til med een Institution at søge høist forskjellige Formaal fyldestgjorte. Vi have et Universitet, der paa engang skal være Lærestanstalt og en Art Videnskaberne frie Academi. Vi bør have Midler til at understøtte vore Digttere og Forsattere, vi bør have Midler paa forskjellig Maade til at holde den aandelige Kultur oppe. Men vi kunne ikke udholde at gjøre det i den store Stil, hvori det gjøres andesteds under lykkeligere Forhold. Der er derfor, paastaer jeg, mere Sandhed, end den høitærede Minister vil indrømme, i den Indvending, der gjøres imod, at Principet Examencommissions Indførelse skulde billiges, uden at man kjender den hele Gjennemførelse af dette Princip i det Gælfte. Jeg seer endnu ikke, hvorledes Principet skulde gennemføres, og Alt kommer jo dog an paa den Maade, hvorpaa dette saakaldte Princip gennemføres. Her maa jeg dog fremhæve, at, hvis jeg ikke ganske feiler, saa er der eet Punkt, hvori det iaar foreliggende Forslag endog er ligefrem forskjelligt fra alle de tidligere foreliggende, og det er dette,